

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbija vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za štiri leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tujine 10 K. — Če kdo hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Čeje „Korotška cesta št. 5.“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Korotška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Korotška cesta št. 5. — Če imate se plačuje od enostopne pečitve za enkrat 48 vin., ali kar je leto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratno ogledno pečitev popust. V oddelku „Nasveti“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezapeta reklamacija se pošilja pošto.

Volitve v Nemški Avstriji.

Volilni boj v Nemški Avstriji je bil preteklo nedeljo, ki je bila volilni dan, končan. Dovoljen je bil drugače, kakor svetovni boj med četverosporazumom in med Nemčijo-Avstrijo. V svetovni vojni je eden izmed nasprotnikov popolnoma zmagal, drugi nasprotnik pa je bil popolnoma premagan. Zmagal je četverosporazum, do tal premagani pa sta Nemčija in Avstrija. V volilnem boju v Nemški Avstriji pa nobeden izmed glavnih nasprotnikov ni zmagal, nobeden ni bil poražen.

Glavna nasprotnika v tej volilni borbi sta bila socialna demokracija in krščanski socializem. Nobeden ni zmagal tako, kakor je želel in pričakoval, zmagala pa sta oba. Dobila sta približno enako število glasov: socialna demokracija 70, krščanski socialci pa 64, katerim se bodo več ali manj pridružili 3 poslanci štajerske kmečke stranke, vseh 73 glasov. Število krščanskih socialcev naraste na 67.

Na posamezne pokrajine se število mandatov porazdeli tako-le:

	socialni dem.	krščanski soc.	nemški naprednjaki
Nizje Avstrijsko	47	27	9
Gornje Avstrijsko	5	11	6
Solnograško	2	3	2
Štajersko	9	13 + 3 kmečke	2
		stranke	
Koroško	4	2	3
Tirolsko	2	5	1
Predarisko	1	3	—
Skupaj	70	64 + 3	23

Vrh tega sta še izvoljena na Dunaju 1 Čeh in 1 židovski narednjak, torej skupno 162 poslancev.

Ker znaša število vseh mandatov za nemško-avstrijsko narodno zbornico 255, ostane 93 mandatov nezasedenih. To so namreč tiste pokrajine, ki jih imajo v svoji oblasti Čeho-Slovaki, Italijani in Jugoslovani (3 mandati na Štajerskem) in kjer se volitve za Nemško Avstrijo niso mogle in niso smele vršiti.

Znamenite so bile te volitve zaradi tega, ker so bile prve po vojaškem in državnem polomu nekdanje Avstrije. Splošna nezadovoljnost, ki je sledila temu dvojnemu polomu, je prišla v prid socialni demokraciji, za katero so volili ne samo njeni načelni pristaši, marveč tudi tisti mnogostevilni nezadovoljnejši, ki samo godrnjajo in zabavljajo in kojih končna sodba je: naj vse vr. . . vzame. Glavne trdnjave socialne demokracije so tamkaj, kjer so množice industrijskega delavstva. Prva trdnjava je kajpada Dunaj, kjer je od 938 000 oddanih glasov nad 500.000 socialno-demokratičnih, dočim je samo nad 200.000 krščansko-socialnih. Ne samo krščanske socialce, marveč širšo politično javnost je razočaralo dejstvo, da ima krščansko-socialna stranka na Dunaju za seboj le eno četrtino vsega volilstva. To je posledica popolnoma krive politike med vojno. Boljše nego Nizje Avstrijsko se je držalo Gornje Avstrijsko in še boljše Štajerska, kjer je krščansko-socialna stranka dosegla prav lepe uspehe, celo v Gradcu. Največji

peraz so doživlele razne liberalne in svobodni-selne meščanske stranke. Nič jim ni pomagalo, da so se oblekle v demokratiško obleko, prišle so med dva kamna: med socialno demokracijo in krščansko stranko, in bile so razdrobljene in razmličene. — Nekdanji vitezi nemškega liberalizma, ki so se nekaj tako šopirili in komandirali v avstrijskem parlamentu, so tako tepeni, da jih je strah pred svetom. Tako gre politični razvoj sedanjega časa: na eni strani proti krščanski socialna demokracija, na drugi pa krščanska stranka s socialnim programom. Tako je v Nemčiji, tako je v Nemški Avstriji in tako bo tudi drugod. Kar je svobodni-selnega, bo zajadrilo v socialno demokracijsko strujo, kar pa čuti krščansko ter hoče na svetu obdržati red ter dati pravico in delati za blagobit vseh stanov, bo se zbralo pod krščansko politično zastavo. Meščanski liberalizem, in naj se tudi imenuje z modernim naslovom demokratizem, izgubiva tla po mestih, na deželi pa tako nikdar ni bil prav doma. Ta razvoj pospešuje politično udejstvovanje ženskega spola, ki se je tokrat prvič udeležil volitev v državno zbornico.

Parlamentsno delovanje v nemško-avstrijski narodni zbornici se bo vršilo v zaamenju kompromisa (pogodbe). Nobena stranka ni tako močna, da bi sama vladala, ne socialno-demokracija, ne krščansko-socialna. Vladati mora ta ali ona edino le v zvezi z drugo. Tako pa se bodo precej obrusili zobje radikalcev in prenapetnežev v socialno-demokracijski stranki.

Oddaja konj.

Po nekaterih krajih na naši severni meji je vojaška oblast odredila oddajo konj, ki so bili last stare Avstrije. Pri tem so mnogi slovenski kmetje hudo prehudo prizadeti. Nemški in nemčurški rekvizitorji, posebno mariborski veterinarski nadzornik Fišer (žalostnega spomina) so ogulili našega slovenskega kmeta na meji tako, da mu je ostala v hlevu sama drobnjad. Švabe in nemčurje pa so ti ljudje šteli, kar se je dalo. Slovenski kmet je ostal brez vprežne živine. Ko so se pomikali iz Italije vračajoči se vojaški oddelki skozi naše kraje, je ostalo mnogo konj pri naših kmetih. Nekateri kmetje so dali vojaštvu seno in živila. In so zato dobili konje, drugi so zopet konje kupili in so tako ohranili Jugoslaviji mnogo vprežne živine, ki bi sicer prišla v last Nemške Avstrije. Slovenski kmetje, ki so dobili konje, so ob času, ko se je ustanovila Jugoslavija, oddali na našo prošnjo še zadnje boljše goveje živino za preskrbo prebivalstva in vojaštva in so tako pomagali svoji novi domovini v resnih in težkih časih. Ne razumemo torej, za kaj se jim zdaj plačuje dobro s hudim. Po našem mnenju ni bilo posebno dobro premisljeno, v teh razburkanih časih na meji odvzeti slovenskim kmetom konje, njih zadnje vprežne živino. Nemčurji imajo sedaj zopet dovolj prilike, da hujkajo proti Jugoslaviji. Vprašamo pa tudi: S čim bo slovenski kmet v spomladi obdeloval svoje polje? Obračamo se tem potem do generala Maistra, ki je že neštivilnokrat pokazal, da je odkrit prijatelj ljudstva, naj odredi, da bodo do bili slovenski kmetje svoje konje zopet nazaj. Prizadetim pa priporočamo, da vložijo takoj dobro-

utemeljene ter od občinskega in župnega urada potrdene prošnje na Štajersko obmejno vojaško poveljstvo v Mariboru.

Vstajenja dan za jugosl. trgovino in obrt.

To ni bil navaden shod, ampak zbor, ki sta ga dne 16. feb. sklicala v Narodnem domu „Zveza slovenskih južnoštajerskih zadrug“ in „Trgovsko-obrtno društvo“ v Mariboru. V stvarni razpravi resnih zastopnikov naše trgovine in obrti se je postavil temelj veliki stanovski, pa tudi vseobče koristni zgradbi. To je bil vstajenja dan za jugoslovansko in zlasti našo pokrajinsko trgovino in obrt. Ne več — Gradec, ne več samo Ljubljana, tudi Maribor ima odsej v jugoslovanski trgovini in obrti prevzeti važno, odločujočo vlogo. Zakaj naj bo ravno Maribor srce temu novemu življenju, na to vprašanje nam daje čini odgovor nastopno poročilo:

Zborovanja se je udeležilo častno število zastopnikov trgovine in obrti obojega spola, tudi iz Ljubljane. Shod je otvoril dr. Pipuš, predsedoval je shodu J. Zadavec iz Središča.

Dr. Pipuš je predlagal ustanovitev trgovske in obrtne zbornice za Slov. Štajer in Koroško. Ta predlog je bil končno enoglasno sprejet.

Tudi predlog za izboljšanje prometnih zvez, od Črnega morja do Maribora je našel splošno odobravanje. Dozdaj smo stremili proti severu, odslej kaže smer naši trgovini in obrti na jug. Odprta nam mora biti pot: Zagreb, Belgrad, Solun, Črno morje, Trst, Split, Ogrsko.

Za to potrebujemo izboljšanje prometnih zvez potom novih železnic in uravnavo Drave za parobrodno plovstvo. Železniški načrti: Purkla—Slov. gor.—Ptuj—Rogatec—Brežice; od tu ena smer Zagreb, druga preko Novega mesta na Adrijo. Nujno potrebna kratka zveza: Rogatec—Krapina. Potem Savinjska dolina—Domžale. Predlog je bil sprejet.

Dr. Pipuš je za vso državo važen predlog o izenačenju trgovskega-obrtnega prava v pravnem oziru utemeljeval. Predlog je bil soglasno sprejet.

K točki „Naša organizacija“ je trgovec Weixl podal obširno poročilo. Predlaga ustanovitev šole za učence, za trgovske pomočnike pa izobraževalne šole; tudi za ženske treba takih šol. Višek šolske naobrazbe pa naj se doseže z ustanovitvijo višje trgovske šole v Mariboru. Na ugovore od raznih vnanjih strani, zakaj ravno vse v Mariboru, je govornik zborovalce opozoril, da so ravno tu dani pogoji, ker je gotovo, da se bo ob naši Dravi v doglednem času razvila cvetoča veleindustrija, ki svoje niti razpreže tudi daleč preko naših mej. Eksportna šola naj se ustanovi v Trstu. Isti referent je predlagal tudi: izključitev tujerodne trgovine in obrti iz slov. ozemlja; do-

sledno, brezobzirno izvajanje gesla: Svoji k svojim; revizija koncesij tujerodcev po komisiji, v kateri morajo biti zastopani delegati slov. trgovine in obrti, ustanovitev trgovskih društev tudi v malih krajih, izenačenje cen, bolniške blagajne in zavarovanja.

Vsi predlogi soglasno sprejeti.

Golob iz Ljubljane pozdravlja zbor kot tajnik trg. društva „Merkur“ v Ljubljani, priporoča poučne tečaje in predavanja, opozarja, kako medsebojna zavist trgovcem in obrtnikom samim največ škoduje.

Francheti iz Ljubljane opozarja na pomanjkanje stanovske organizacije, katere vpliv se je ravno zdaj jasno pokazal, ko je vlada glede 8 urnega delovnika brezobzirno na trgovino in obrt ugodila zahtevi organiziranega delavstva. Isti govornik predlaga ustanovitev bolniških blagajn in blagajn za onemoglost in ostarelost za samostalne trgovce in obrtnike: za trgovski in obrtni stan najbolj potrebne meščanske šole, reformo nadaljevalnih šol in strokovne šole za posamezne stroke.

Predsednik „Zveze slov. štajer. obrtnih zadrug“ Zupanc, predlaga razveljavo koncesij nov razpis in oddaja istih. Pri oddaji trafik naj se v prvi vrsti upoštevajo invalidi in vsled političnega preganjanja oškodovani. Splošno odobravanje.

Splošno zanimanje je vzbujal Rebek iz Celja v svojem referatu „Naše bodoče delo“. Govornik načeloma ni proti 8 urnemu delovniku, ampak ta delovnik bi se ne smel posplošiti. — On hoče že učenca tako vzgajati, da ne bo čutil potrebe se udeležiti v organizacijo soc. demokratov, priporoča „Vajeniške domove“, predavanja, reformo šole, več osebne vzgoje in brige za naraščaj, za mojstre same pa trdno organizacijo, obrtnih zadrug reformirati, to bo najboljša protioorganizacija za soc. demokratske organizacije. Priporoča ustanovitev lastnih denarnih zavodov, da si opomorejo revnejši obrtniki ali pomočniki do lastnega kruha. Za vzdrževanje šol treba prispevati, kdor bi se branil, vun z njim, kakor to delajo soc. demokrati.

Glede zastopstva v poslanske zbornice je govornik proti temu, da bi se za ta posel obrtniki sami žrtvovali, ker izgube preveč časa, nasvetuje, naj si obrtniki izvolijo odvetnika, ki se osebno zanima za njih interese in le ta naj obrtnike zastopa v zbornicah.

Kjuder od mestne aprovizacije v Mariboru, prečita zanimivo poročilo o valuti. Priporoča, naj se občinstvo ne boji padanja vrednosti dosedanjega papirnega denarja, kajti naroda najboljša, najsigurnejša valuta je delo.

Francheti zahteva odpravo dosedanjih konfidentov (zaupnikov) pri odmeri davkov, kar je posebno za nas važno, ker se je bivša vlada posluževala nasproti nam zagriženih Nemcev, ki so ščitili svoje ljudi, Slovencem pa so navijali krivične davke. Ta sistem konfidentov mora v Jugoslaviji odpasti. Dotične komisije je treba primerno izpopolniti.

Konečno se je sklenilo, da se vsi na zborovanju sprejeti predlogi in resolucije odpošljejo ministrstvu za trgovino in obrt v Belgrad.

Ob zaključku predlaga predsednik, da se odpošlje primerna udanostna in pozdravna brzojavka na Njega kraljevo visokost regenta Aleksandra v Belgrad. Z živahnim odobravanjem sprejeto. S tem je bilo to, posebno za nas velevažno zgodovinsko zborovanje končano.

Želimo prav iz srca, da bi seme, ki se je tu vsejalo, že v doglednem času obnovilo nam in našim bratom na Koroškem prineslo obilo plodonosnega sadu. —rc.

Zopet hujskajo in rovarijo.

Mislili smo, da bodo Nemci na jezikovni meji ob Muri sedaj po sklenjenem premirju vendar enkrat mirovali. A zmotili smo se. Kdor še dares kaj da na besedo in poštenost zagriženega Nemca in nemčurja, se bridko moti. Že v petek večer po sklenjenem premirju so nemške tolpe v Cmureku streljale na slovensko stražo pri cmureškem mostu; drugo jutro pa se je isto zgodilo tudi pri Radgoni. Deželni glavar pl. Kaan in voditelj radgonskih Nemcev dr. Kamniker sta v četrtek podpisala pogodbo, v kateri pravi točka IV. razločno: „Ustavijo se sovražnosti na celi črti“. A njune tolpe so zahrbtno napadle naše straže in so tako kršile premirje.

Napad se jim je ponesrečil. Začeli so rovariti in kovariti na drug način. Radgonski dr. Kamniker in cmureški župan dr. Schormann sta poklicala k sebi župane in druge veljake iz občin radgonskega ter cmureškega okraja, ki leži južno od Mure. Naročila sta jim, naj takoj po svojih občinah pobirajo podpise za priklopitev k Nemški Avstriji. In agitatorji ter hujskači so se v soboto in nedeljo razšli povsem ozemlju med Radgono, Cmurekom, M. Snežno, Sv. Ano in Negovo ter so lazili od hiše do hiše ter z zvijačo in s silo podpisovali vse od kraja, Slovence in Nemce, starčke in otroke. Pripovedali in begali so ljudi po naročilu omenjenih dveh nemških kolovodij, da bodo ti kraji gospodarsko uničeni, če bodo spadali k Jugoslaviji, da ne bodo smeli izvažati svojih pridelkov onstran Mure, ne bodo smeli voziti na mline ob Muri, vino in sadje ter živina bo ob vso veljavo, davki bodo taki, da bo groza; soli, sladkorja, petroleja, obleke in obuvala ne boste dobili prav nič. Svoj jezik boste merali opustiti in sprejeti srbsko vero. Take gorostastne in nesramne laži so širili agitatorji po vseh hišah, na vseh koncih in krajih. Ni torej nobeno čudo, če postane ljudstvo, ki je itak v teh krajih slabo poučeno o položaju in je radi pomanjkanja potrebne izobrazbe dostopno za take laži, zbegano in razburjeno.

Pozivamo vlado in vojaško oblast, da z vso odločnostjo in z vsemi sredstvi nastopi proti tem hujskačem.

Kraji na desnem bregu Mure spadajo se danj vendar pod državo kraljestva SHS. Kdor torej hujska proti naši državi in izpodkopuje z lažmi tla tej državi, se ga mora strogo kaznovati. Če bodo oblasti postopale z rokavicami napram vsenemškim hujskačem in agitatorjem, bodo one krive slabih nasledkov te gonje.

Naše izobražence pa prosimo, da neuko ljudstvo v obmejnih krajih poučijo, da jih ravno v Nemški Avstriji čaka gospodarski polom, a Jugoslavija bo povečini kmetska država, ki bo sporazumno z drugimi stanovi skrbelo v prvi vrsti za dobrobit kmetskega stanu.

Položaj v Gradcu.

Zavedna graška Slovenka nam piše sledeče: Tu je v splošnem strašno slabo; nobenih živil, ne premoga, ne sladkorja, ne petroleja. Meščanstvo se trese pred bolševiki, ki vedno grozé. Sedaj je še mirno. Tukajšnji Nemci povečini nimajo nikake mržnje do Jugoslavije, vse govori, kako srečni so tam doli v Jugoslaviji ker imajo nekaj več jesti. Res, vsak naj bo srečen, da je v Jugoslaviji.

Vse težkoče, ki jih ima jugoslovanska obmejna vlada (Maribor—Špilje) dela samo nemškutarija^a pokojne Avstrije, ki vedno laže in piše v Gradec vse vrste izmišljotina. Tukaj se razen par sem izgnanih nemškutarjev nikdo za nje ne zmeni. To se je videlo ob protestnem shodu, ki je bil 2. t. m. na prostem (Franzensplatz), ki je bil od bolševikov razbit. Tisti Nemci in nemškutarji, ki so pod Vašo vlado, naj Boga zahvalijo, da so tam. Če pa bodo delali še dalje nemire, jih izženite do zadnjega ven. Naj pridejo v Nemško Avstrijo stradati. Tudi vojaki nimajo kaj za jesti. Tukajšnji časopisi pravijo, da zato ne morejo proti Jugoslovanom nastopiti, ker Nemci nimajo municije, tudi železodčne municije nimajo. Nek vojak (Karel Uranek iz Limbuša pri Mariboru) je prišel že v začetku januarja sem in stopil v „Volkswehr“. Sedaj pravi, kako mora stradati. Prav mu je izdajalca! Kaj bo s slovenskimi služkinjami in usmiljenimi sestrami? Služkinj je že mnogo odšlo. Tudi jaz sem služkinja ter nameravan iti meseca aprila v Maribor. Ali se dobi tam službe? (Poštena Slovenka dobi v Mariboru gotovo dobro službo. Le vrnite se. Uredništvo.)

O dogodkih v Mariboru dne 27. januarja je vpilo in kričalo samo časopisje. Tukajšnji Nemci se zato niso zmenili. Rekli so: Nemci tam doli naj bodo mirni, pa se jim ne bo nič zgodilo. Posebno visoko častijo tukajšnji Nemci g. generala Maistra in pravijo da je res mojster.

Sporočite pozdrave slovenskih graških deklet našim vrlim vojakom, ki branijo našo lepo domovino. Samo ti so res slovenski fantje, ne pa oni ki doma za pečjo sedijo.

Jugoslovanski manifestacijski shod v Prevaljah na Koroškem

se je nadvse pričakovanje dobro obnesel. Nad 3000 ljudij iz Prevalj in cele Meziške doline se je zbralo pri Fari, tako da je bila prostorna cerkev med službo božjo, pri kateri je svirala godba mariborskega strelskega polka št. 26, napolnjena do zadnjega kotička. Po cerkvenem opravilu se je zbrala velikanska množica pred Ahačevo gostilno. Solnce zlate svobode je s toplimi, pomladanskimi žarki obsevalo nešteto množico, ko je prevaljski župan g. Lahovnik otvoril manifestacijsko zborovanje in v zbranih besedah pozdravil mnogobrojno jugoslovansko občinstvo. Za njim so govorili predsednik Narodnega sveta za Meziško dolino, gosp. Andrej Oset, gg. dr. Ravnik iz Maribora, nadučitelj Hren iz Vuzenice, goriški vojak Pavlica, dr. Slokar iz Slovenjgradca, nadporočnik dr. Grablovič iz Velikovca v imenu dravske divizije in koroški rojak, tačasni predstojnik okrajne sodnije v Pliberku, nadsvetnik dr. Kušej, ki se je spominjal nekdanjih taborov na Koroškem in primerjal prevaljski tabor z onim v Žopračah pri Vrbskem jezeru. Vsi govorniki so želi za svoja izvajanja velikansko odobravanje. Ko je dr. Ravnik med svojim govorom vskliknil, da slovenska koroška inteligenca v bojih za pravice koroških Slovencev ne bo preje odnehala, dokler ne bo odrešena zadnja gorska vsica na Koroškem in dokler ne bodo svobodo Jugoslavije vsivali tudi oni kraji, kjer je slovenska govorica zamrla le vsled nasilne germanizacije, je navdušenje občinstva priklopilo do vrhunca. Ob koncu zborovanja je godba zasvirala narodno himno, nakar je predsednik Andrej Oset z navdušenostjo zahvaloval zaključil veličastni manifestacijski shod. Meziška dolina se že veseli mogočne Jugoslavije, dal Bog, da bi bil kmalu odrešen in prost tudi ostali slovenski Korotan!

Modro galico za škropljenje trt

za bodočo pomlad nujno priporoča Slovenska kmetijska družba prav hitro naročiti z ozirom na tozadavne družbene objave v 1. in 2. številki letošnjega „Kmetovalca“. Po zanesljivih pojasnilih od strani merodajnih činiteljev, katerim so prometne razmere na železnicih dobro znane, se je prav zelo bati, da bo bržkone železniški promet silno omejen, če ne popolnoma ukinjen, kajti lokomotive so v tako slabem stanju, da bodo odpovedale; tudi ni dovolj maže za stroje in vozove, premoga primanjkuje od dne do dne več in rudokopi kakor železnice se imajo boriti s silnim pomanjkanjem delavcev. Na izvršitev sedanjih naročil se mora